

Затверджую
Директор інституту
безперервної освіти
_____доцент С.Т. Яримбаш

18 червня 2010р.

**Інформаційний звіт
про виконання плану кафедральної науково-дослідної роботи
за 2009-2010 навчальний рік**

- 1. Назва кафедри.** Кафедра загальної мовної підготовки.
- 2. Шифр, назва роботи, назва етапу.** 08419 «Мова науки в лінгводидактичному та культурологічному вимірах», перший етап «Лінгвістичні параметри та лексикографічна інтерпретація науково-технічної термінології»
- 3. Категорія роботи.** Прикладна.
- 4. Керівник роботи.** Онуфрієнко Галина Сергіївна, доцент, доктор філософії у філологічних науках, доцент
- 5. Виконавці.** Адаменко О.В., викл. на підготовчих курсах; Бондарчук К.С., зав. кафедри ЗМП; Бондарчук О.А., викл. ПК; Брацун О.І., викл.; Дорошенко С.В. викл. ПК; Єршова В.К., ст. викл.; Катиш Т.В., доц. каф. теорії та практики перекладу; Кузнецова М.О., студ. гр. ГФ-316; Миронюк Л.В., викл.; Полежаєва Н.А., ст. викл. ПК; Черневич А.О., студ. гр. ГФ-316 (11).

6. Основні наукові результати.

6.1. Обґрунтовано й описано (доц. Онуфрієнко Г.С.):

- ідею та технологію навчання української наукової мови в контексті прогресивної концепції діяльнісного підходу та в умовах Болонського процесу;
- теоретичні засади культури наукового мовлення в системі магістерської та аспірантської/ ад'юнктської / підготовки;
- поняттєвий діапазон, основні категорії та особливості термінологічного апарату нової інтегративної лінгвістичної науки – теорії мовної комунікації та її специфіку в умовах міжкультурної комунікації.

6.2. Розроблено (доц. Онуфрієнко Г.С.):

- концепцію алгоритмічних приписів до пізнавальної діяльності у самостійній роботі з науковим текстом;
- модель лексикографічної інтерпретації наукової та технічної термінології відповідно до навчальних завдань сучасної перекладної лінгвістики.

Ці наукові результати оприлюднено керівником НДР на трьох міжнародних наукових конференціях: в Інституті української мови НАН України (2009), в Інституті філології Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка (2009), в Луганському державному університеті внутрішніх справ ім. Е. Дидоренка (2010); на всеукраїнській науковій конференції у Львівському національному університеті імені Івана Франка (2010); на міжвузівській науково-практичній конференції у Київському національному університеті внутрішніх справ (2009) і на «*Тижні науки-2010*» в ЗНТУ та схвалено до опублікування як нові, коректні, актуальні для теорії термінознавства і мовної комунікації та української лінгводидактики і скеровані на наукову перспективу. Результати опубліковано у фахових виданнях України з філологічних наук.

7. Практична цінність.

Детально розроблено модель алгоритмічних приписів для організації самостійної роботи з науковим текстом та практичну методичку їх застосування в студентській/аспірантській аудиторії.

8. Цінність результатів для навчального процесу.

На основі одержаних результатів першого етапу виконуваної НДР для нових університетських дисциплін «Українська мова за професійним спрямуванням», «Основи теорії мовної комунікації», «Сучасна українська мова»

8.1 Підготовлено і видано:

- навчальний посібник з алгоритмічними приписами: *Онуфрієнко Г.С.* Науковий стиль української мови. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 392 с.

- два тлумачні термінологічні словники:

Навчальний тлумачний словник термінологіки теорії мовної комунікації для студентів економіко-гуманітарних спеціальностей денної та заочної форм навчання./ Укл. *Онуфрієнко Г.С.* – Запоріжжя: ЗНТУ, 2009.– 70с.

Короткий тлумачний фінансовий словник для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форм навчання./ Укл. *Бондарчук К.С.* – Запоріжжя: ЗНТУ, 2010. – 90с.

- один перекладний термінологічний словник.

Короткий російсько-український словник фінансової термінологіки для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форм навчання (Бухгалтерський облік та аудит. Маркетинг. Фінанси та банківська справа)/Укл. *Бондарчук К.С.* – Запоріжжя: ЗНТУ, 2010. – 42с.

- науково-методичні матеріали для студентів спеціальності «Переклад»

Сучасна українська мова/ Укл. *Г.С. Онуфрієнко*, ЗНТУ, 2009. – 78с.

8.2 Підготовлено до видання у ЗНТУ з урахуванням зауважень, рекомендацій і пропозицій рецензентів 6 навчальних російсько-українських словників фахової термінологіки для студентів ФІОТ (*В.К. Єршова*), РПФ (*Т.В. Катини*), МФ (*Миронюк Л.В.*) та для слухачів ПК з української літератури (*Н.А. Полежаєва*), англійської мови (*О.В. Адаменко, С.В. Дорошенко*) та тлумачний з історії України (*О.А. Бондарчук*). Завершується робота над укладанням навчального російсько-українського словника транспортної термінологіки (*Брацун О.І.*)

8.3 За проблематикою цієї НДР та нової університетської дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» підготовлено студенткою ГФ-316 *Кузнецовою М.О.* під науковим керівництвом доц. *Г.С. Онуфрієнко* конкурсну роботу «Український художній переклад як феноменальний продукт вторинної комунікації» (40с.)

8.4 Організовано і проведено (доц. *Г.С. Онуфрієнко*) першу міжвузівську наукову студентську конференцію «Актуальні проблеми українського мовознавства в контексті міжкультурної комунікації» (листопад, 2009), у якій узяли участь студенти 5 запорізьких ВНЗ, у тому числі за тематикою цієї НДР 7 студентів ЗНТУ.

8.5 Підготовлено у складі авторського колективу за дорученням МОН України навчальну програму для ВНЗ «Культура наукового мовлення» (доц. *Г.С. Онуфрієнко*).

Результати цього етапу НДР задіяно в науковій роботі студентів при підготовці конкурсних робіт, статей, доповідей на конференціях.

9. На цьому етапі НДР узяли найактивнішу участь 2 студентки ГФ-316: *Кузнецова М.О.* і *Черневич А.О.* (науковий керівник доц. *Г.С. Онуфрієнко*)

11. Перелік основних наукових публікацій (за матеріалами роботи на період її виконання)

11.1 *Онуфрієнко Г.С.* Науковий стиль української мови: Навчальний посібник з алгоритмічними приписами. – 2-е видання доповнене. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 392с. (Гриф МОН України).

11.2 Наукові публікації

- *Онуфрієнко Г.С.* Термінологіка інтегративних наук (на прикладі теорії мовної комунікації)// Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць Інституту української мови НАН України. – К.: КНЕУ, 2009. – С. 304-307 (4с., формат А-4).

- *Онуфрієнко Г.С.* Українська наукова мова в структурі сучасної університетської освіти як об'єкт лінгводидактики// Вісник Львівського університету. Серія: Філологія. Випуск 50. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – С. 117-123 (7с.)

- *Онуфрієнко Г.С., Кузнецова М.О.* Художній переклад як чинник міжкультурної комунікації// Мова і культура (Науковий журнал). – К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2010. – 12с.

- *Онуфрієнко Г.С.* Українська наукова мова в системі магістерської та аспірантської (ад'юнктської) підготовки юриста// Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи. – К.: Київський національний університет внутрішніх справ, 2009. – С. 67-68

11.3 За матеріалами і результатами цього етапу НДР підготовлено і виголошено

2 доповіді на 2 Міжнародних наукових конференціях: «Українська термінологія і сучасність» (доц. *Онуфрієнко Г.С.*, Київ, 2009); «Сучасні наукові парадигми мови, літератури, юридичної лінгвістики та документознавства» (студ. *Кузнецова М.О.*, наук. керівник доц. *Онуфрієнко Г.С.*, Луганськ, 2010);

на одній всеукраїнській конференції «Українська лінгвістика: минуле і сучасне» (доц. *Онуфрієнко Г.С.*, Львів, 2010) та міжвузівській науковій конференції «Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи» (доц. *Онуфрієнко Г.С.*, Київ, 2009).

11.4 Виголошено 10 доповідей на «Тижні науки-2010» в ЗНТУ та здано до друку їх тези:

Онуфрієнко Г.С. Лексикографічна інтерпретація наукової та технічної термінології як актуальна лінгводидактична проблема.

Бондарчук К.С. Основні лексичні групи економічної термінології.

Бондарчук О.А. Військові звання українського козацтва.

Брацун О.І. Лексико-семантичні особливості транспортної термінології (на матеріалі української мови).

Дорошенко С.В. Лексико-граматичні особливості термінів у публіцистичному стилі.

Єршова В.К. Професіоналізми в мові комп'ютерників

Кузнецова М.О. Сонети В. Шекспіра як об'єкт українського художнього перекладознавства. – 2с.

Миرونюк Л.В. Лексико-граматичні особливості терміноодиниць машинобудування (на матеріалі української мови).

Полежаєва Н.А. Особливості засвоєння літературознавчої термінолексики на заняттях з української літератури на підготовчих курсах у ВНЗ.

Черневич А.О. Культура спростовування в словесному спілкуванні. – 2с.

11.5 Виголошено 13 доповідей на кафедральному науковому семінарі «Лінгвістичні параметри та лексикографічна інтерпретація науково-технічної термінології»:

доц. *Онуфрієнко Г.С.* Статус навчальної перекладної термінографії в умовах Болонського процесу.

доц. *Катиш Т.В.* Лінгвістичні параметри радіотехнічних термінів в українській фаховій мові.

ст. викл. *Бондарчук К.С.* Основні способи термінотворення в економічній сфері.

ст. викл. *Єршова В.К.* Особливості використання базової комп'ютерної термінолексики українською мовою.

ст. викл. *Ільчук К.І.* Способи оволодіння спеціальною лексикою в іноземній аудиторії на продвинутому етапі.

ст. викл. *Полежаєва Н.А.* Літературознавча термінолексика як об'єкт української навчальної термінографії.

ст. викл. *Сергієнко Г.О.* Особливості навчання спеціальної лексики китайських студентів.

викл. Адаменко О.В. Класифікація клішованої лексики англійської мови та проблеми її лексикографування.

викл. Бондарчук О.А. Лексикографічна інтерпретація історичних термінів.

викл. Брацун О.І. Базові поняття і лінгвістичні параметри базових термінів транспортних спеціальностей.

викл. Дорошенко С.В. Лінгвістичні параметри термінів у публіцистичному стилі англійської мови.

викл. Жавжарова Є.О. Особенности работы над научной лексикой в иностранной аудитории (начальный этап обучения).

викл. Миронюк Л.В. Лінгвістичні параметри технічних термінів машинобудівної галузі в системі наукового стилю.

12. Основні висновки

Завдання першого етапу НДР 08419 виконано на якісному теоретичному та практичному рівнях, окремі позиції плану (наукові публікації і доповіді на конференції) перевиконано керівником НДР.

Результати наукової роботи впроваджено у навчальний процес і відбито, зокрема:

- в навчальному посібнику з Грифом МОН України (*Онуфрієнко Г.С.*),
- двох тлумачних термінологічних словниках для студентів економічних (*Бондарчук К.С.*) і гуманітарних спеціальностей (*Онуфрієнко Г.С.*) та перекладного словника економічної термінологіки (*Бондарчук К.С.*).

- трьох підготовлених до видання російсько-українських термінологічних словниках для студентів ФІОТ (*Єршова В.К.*), РП (*Катиш Т.В.*), МФ (*Миронюк Л.В.*) та трьох – для слухачів ПК (*Адаменко О.В.* і *Дорошенко С.В.*, *Полежаєва Н.А.*, *Бондарчук О.А.*)

- у чотирьох наукових публікаціях у фахових виданнях (*Онуфрієнко Г.С.*),

- у двох доповідях на міжнародних конференціях (*доц. Онуфрієнко Г.С.*, *студ. Кузнецова М.О.*),

- у двох доповідях на всеукраїнській та міжвузівській наукових конференціях (*Онуфрієнко Г.С.*),

- у 10 доповідях на «Тижні науки -2010» в ЗНТУ,

- у 13 доповідях на кафедральному науковому семінарі,

13. Рішення науково-технічної ради інституту безперервної освіти від 18 червня 2010р. (протокол № 7) за результатами роботи та пропозиції щодо її впровадження, продовження.

1) Затвердити інформаційний звіт про виконання 1-го етапу кафедральної НДР 08419.

2) Схвалити персональну наукову роботу керівника НДР 08419 доц. Онуфрієнко Г.С.

3) Продовжити НДР 08419 на 2010-2011 н.р. (2-ий етап НДР).

Керівник НДР ДБ 8419
Завідувач кафедри ЗМП

доцент Г.С. ОНУФРІЄНКО
К.С. Бондарчук

Затверджую
Директор інституту
безперервної освіти ЗНТУ
_____доцент С.Т. Яримбаш

21 червня 2011р.

**Інформаційний звіт
про виконання плану кафедральної науково-дослідної роботи
за 2010-2011 навчальний рік**

- 1. Назва кафедри.** Кафедра загальної мовної підготовки.
- 2. Шифр, назва роботи, назва етапу.** 08419 «Мова науки в лінгводидактичному та культурологічному вимірах»; другий етап – «Сучасний науковий текст у лінгводидактичному вимірі»
- 3. Категорія роботи.** Прикладна.
- 4. Керівник роботи.** Онуфрієнко Галина Сергіївна, доцент, доктор філософії у філологічних науках, доцент
- 5. Виконавці.** Адаменко О.В., викл. англ. мови на ПК; Бондарчук К.С., зав. кафедри ЗМП; Бондарчук О.А., викл. історії України на ПК; Браун О.І., ст. викл.; Дорошенко С.В., викл. англ. мови на ПК; Єршова В.К., ст. викл.; Жавжарова Є.О., викл.; Ільчук К.І., ст. викл.; Миронюк Л.В., ст. викл.; Полежаєва Н.А., ст. викл. української мови на ПК. (11).
- 6. Основні наукові результати.**
 - 6.1.** *Обґрунтовано* актуальність та описано в сучасних категоріях наукового дискурсу лінгводидактичний вимір наукового тексту на парадигматичному і синтагматичному його рівнях (доц. Онуфрієнко Г.С.).
 - 6.2.** *Доведено*, що сучасний науковий текст як основна одиниця комунікації у фаховій сфері виявляє специфіку у взаємодії його чотирьох основних рівнів: мовно-структурного, мовно-когнітивного, комунікативно-прагматичного, комунікативно-риторичного (доц. Онуфрієнко Г.С.).
 - 6.3.** *Вмотивовано* лінгводидактичну цінність текстоцентричного принципу професіоналізованого навчального посібника з української мови для студентів усіх спеціальностей (доц. Онуфрієнко Г.С.).
 - 6.4.** *Розроблено* концептуальну модель навчального посібника з нововведеної інтегративної університетської дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» та типологію завдань до фахових текстів: докомунікативні, текстові, комунікативні (доц. Онуфрієнко Г.С.).
 - 6.5.** *Структуровано* поняттєвий зміст міжнаукового терміна *комунікація*, *уточнено* багатозначну його природу в різних наукових дискурсах, *обґрунтовано* сутність поняття *мовна комунікація* як наукової й базової лінгводидактичної категорії і *доведено*, що дискурс-аналіз є провідним методом теорії мовної комунікації (доц. Онуфрієнко Г.С.); *описано* дериваційні потенції терміна *комунікація* на матеріалі сучасних українськомовних та англомовних текстів (доц. Онуфрієнко Г.С., студ. Черневич А.О.).
 - 6.6.** *Розроблено* модель навчальної презентації терміноодиниць та типологію лінгводидактичних завдань для ефективного їх засвоєння в процесі опанування мови фаху у ВНЗ (доц. Онуфрієнко Г.С.)
 - 6.7.** *Доведено* лінгводидактичну ефективність алгоритмізації пізнавальної діяльності в процесі опрацювання українських наукових текстів та *розроблено* її моделі для ВНЗ (доц. Онуфрієнко Г.С.).
 - 6.8.** *Структуровано й проаналізовано* риторичний компонент наукового дискурсу в сучасній мовній комунікації (доц. Онуфрієнко Г.С.).

6.9 Розроблено лінгводидактичну модель перекладних (українсько-англійського та англо-українського) навчальних словників термінологіки сфери складної інтегративної галузі «Міжнародні економічні відносини» (доц. Онуфрієнко Г.С.).

6.10 Виявлено й класифіковано стилеві доміанти текстів українських перекладів: переклад-металепсис, інтерпретативний переклад, метафоричний переклад (доц. Онуфрієнко Г.С., студ. Кузнецова М.О.); також описано в лексико-історичному та функціональному аспектах архаїчні лексеми в текстах/ творах української літератури першої половини ХІХ ст. (ст. викл. Полежаєва Н.А.)

Досягнуті наукові результати з лінгвістичного дослідження наукового тексту оприлюднено в доповідях керівника НДР, зокрема:

- на 3 міжнародних наукових конференціях:
- «Проблеми української термінології» («Львівська політехніка», жовтень 2010);
- «Методи лінгвістичних досліджень» (Інститут української мови НАН України, Київ-Слов'янськ, листопад 2010);
- «Теорія і практика викладання української мови» (Львівський національний університет імені І. Франка, травень 2011);
- на 3 всеукраїнських наукових конференціях:
- «Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи» (Київський національний університет внутрішніх справ, листопад 2010);
- «Словесна культура: тенденції розвитку і проблеми викладання в сучасних умовах» (ЗНУ, травень 2011)

Окремі аспекти проблематики другого етапу НДР розглянуто на 2 всеукраїнських конференціях:

- «Викладання мов у ВНЗ на сучасному етапі: міжпредметні зв'язки» (Харків, червень 2011 – ст. викл. Сергієнко Г.О., викл. Жавжарова Є.О.)
- «Література й історія» (ЗНУ, жовтень 2010 – ст. викл. Полежаєва Н.А., Миронюк Л.В.)

У 6 доповідях 4 студентів ГФ (науковий керівник – доц. Онуфрієнко Г.С.) узагальнено проміжні висновки дослідження тексту: у 4 доповідях на міжнародній конференції «Сучасні наукові парадигми мови, літератури, юридичної лінгвістики та документознавства» (Луганськ, травень 2011 – Євнанідзе Ш.Р., Кузнецова М.О., Тодеренчук А.С., Черневич А.О.) та у 2 доповідях на всеукраїнській конференції «Різдвяні студентські наукові читання» (ЗНУ, грудень 2010 – Кузнецова М.О., Черневич А.О.). Всі 6 доповідей опубліковано.

7. Практична цінність.

7.1 Опубліковані матеріали (статті, тези) і проміжні наукові результати здійсненого лінгводидактичного дослідження проблематики другого етапу НДР є корисними та цінними для сучасної української лінгводидактичної практики, загального і галузевого термінознавства, теорії наукового дискурсу і теорії тексту, комунікативістики.

7.2 Присуджено перемогу в номінації «Українознавство» (філологічний напрям) на обласному конкурсі обдарованої молоді (листопад 2010) науковій роботі «Український переклад як феноменальний продукт мовної комунікації», підготовленої студенткою групи ГФ-316 Кузнецовою М.О. під науковим керівництвом доц. Г.С. Онуфрієнко; студентку премійовано та нагороджено дипломом Запорізької облдержадміністрації.

7.3 У звітний період керівником НДР для спецрад університетів Дніпропетровська, Запоріжжя, Луганська, Львова, Одеси, Харкова здійснено офіційне рецензування 4 наукових досліджень дисертантів (АКД) з проблематики другого етапу (науковий текст, дискурс тощо), матеріалів міжнародної науково-практичної конференції та 3 статей здобувача і студентів ГФ ЗНТУ до фахових видань. Підготовлено рецензії на:

7.3.1 матеріали міжнародної студентської науково-практичної конференції: «Сучасні наукові парадигми мови, літератури, юридичної лінгвістики та документознавства»: – Луганськ, 2010. – 256с. (рецензія на 2-х с.)

7.3.2 АКД зі спеціальності 10.02.01 – українська мова: Шабуніна В.В. Засоби діалогічної організації науково-навчальних текстів технічної галузі в сучасній українській мові: – Дніпропетровськ, 2010. – 20с. (рецензія на 2-х с. від 05.10.2010)

7.3.3 АКД зі спеціальності 10.02.01 – українська мова: Кримець О.М. Метафора і метонімія як чинники творення та розвитку української технічної термінології: – Харків, 2010. – 19с. (рецензія на 2-х с. від 25.11. 2010).

7.3.4 АКД зі спеціальності 10.02.01 – українська мова: Гимер Н.О. Лексика косметики та косметології сучасної української мова: – Львів, 2010. – 16с. (рецензія на 2-х с. від 25.10. 2010).

7.3.5 АКД зі спеціальності 10.02.04 – германські мови: Хацер Г.О Номінативний і функціонально-комунікативний аспекти англійської банківської термінології: – Одеса, 2010. – 20с. (рецензія на 2-х с. від 15.09.2010)

7.3.6 статтю для «Вісника ЗНУ: Філологічні науки»: Руколяньська Н.В. Російсько-українські відповідники в юридичній термінології: – Запоріжжя: ЗНУ, 2011. – 7с. (рецензія на 1с. від 25.05.2011р.).

7.3.7 тези доповіді на IV Міжвузівську студентську науково-практичну конференцію: Кузнецова М.О. Сучасні перекладні інтерпретації сонету В. Шекспіра: – Запоріжжя: ЗНУ. – 3с. (рецензія на 1с. від 09.12.2010р.).

7.3.8 тези доповіді на IV Міжвузівську студентську науково-практичну конференцію: Черневич А.О. Синтагматичний потенціал терміна комунікація в англійській та українській мовах: – Запоріжжя: ЗНУ. – 3с. (рецензія на 1с. від 09.12.2010р.).

7.4 До 110-ої річниці ЗНТУ організовано (доц. Г.С. Онуфрієнко) і проведено кафедрою VII Міжвузівську наукову студентську конференцію «Актуальні проблеми тексту в українському й порівняльному мовознавстві та літературознавстві» (листопад 2010), у якій узяли активну участь студенти, магістранти й аспіранти ЗНТУ (у тому числі за тематикою цієї НДР-12), ЗНУ, ЗДІА, ЗЮІ ДДУ, а також уперше студенти різних ВНЗ із Дніпропетровська, Києва, Кривого Рогу, Луганська, Харкова та інших міст України.

7.5 Здійснено (доц. Г.С. Онуфрієнко) за проблематикою НДР керівництво 5 секціями на 2-х всеукраїнських, 1 міжвузівській та 2всеуніверситетських наукових конференціях:

- Секція 3 «Використання лінгвістичних знань у юридичній практиці» (Київський національний університет внутрішніх справ, листопад 2010).

- Секція 2 «Актуальні проблеми дослідження мовних одиниць у системі сучасних наукових парадигм» (ЗНУ, травень 2011).

- Пленарне засідання і секція №1 «Фаховий текст як об'єкт українського й порівняльного мовознавства» (ЗНТУ, листопад 2010).

- Секція «Загальне мовознавство» (ЗНТУ, квітень 2011).

- Секція «Професійна комунікація» (ЗНТУ, квітень 2011).

7.6 На науковому семінарі кафедри (керівник – доц. Г.С. Онуфрієнко) за проблематикою другого етапу НДР було виголошено й обговорено 11 доповідей (доц. Онуфрієнко Г.С., викл. Адаменко О.В., Дорошенко С.В., Жавжарова Є.О.Бондарчук О.А.; ст. викл. Бондарчук К.С., Браун О.І, Єршова В.К., Полежаєва Н.А., Сергієнко Г.О., Ільчук К.І.), матеріали яких мають практичне значення.

8. Цінність результатів для навчального процесу.

Результати другого етапу виконуваної НДР мають важливе значення для викладання таких нових університетських дисциплін, як «Українська мова за професійним спрямуванням» (3-5 семестри) для студентів усіх спеціальностей та «Риторика» (1 семестр) для студентів ФЕУ й аспірантів, «Основи теорії мовної комунікації» (8 семестр), «Науковий стиль сучасної української мови», а також для викладання

російської мови іноземним студентам та української й англійської мов слухачам ПК ЗТФ. Зокрема:

8.1 Для студентів спеціальностей «Переклад», «Міжнародні економічні відносини» підготовлено за редакцією доц. Г.С. Онуфрієнко та видано два навчальні перекладні словники із 7 додатками в кожному:

– Навчальний українсько-англійський словник термінологіки сфери міжнародних економічних відносин для студентів гуманітарного факультету спеціальностей «Міжнародні економічні відносини» і «Переклад» денної та заочної форм навчання./ Укл. Онуфрієнко Г.С., Орел-Халік Ю.В., Приходько Г.І. /За заг. ред. Г.С Онуфрієнко. — Запоріжжя: ЗНТУ, 2011. — 98 с.

- *Learner's English-Ukrainian Dictionary of Terminology in the Sphere of International Economic Relations* Навчальний англо-український словник термінологіки сфери міжнародних економічних відносин для студентів гуманітарного факультету спеціальностей «Міжнародні економічні відносини» і «Переклад» денної та заочної форм навчання./Укл. Онуфрієнко Г.С., Орел-Халік Ю.В., Приходько Г.І. /За заг. ред. Г.С Онуфрієнко. — Запоріжжя: ЗНТУ, 2011. — 102 с.

8.2 Для студентів ГФ та ФЕУ (спеціальність «Менеджмент») розроблено і видано науково-методичні матеріали з мовної комунікації:

Основи теорії мовної комунікації: Методичні матеріали для самостійної роботи студентів гуманітарних спеціальностей /Укл. Г.С. Онуфрієнко. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2010. – 90с.

8.3 Підготовлено і видано збірник текстів диктантів з української мови для середньої школи, який може бути використаний на ПК ЗТФ./ Укл. К.С. Бондарчук. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. – 272с.

8.4 Результати цього етапу НДР задіяно в науковій та самостійній роботі студентів при підготовці ними конкурсних робіт, статей, доповідей та домашніх завдань.

8.5 Завершується виконавцями НДР запланована робота з добору навчальних текстів фахової тематики для іноземних студентів з російської мови (Жавжарова Є.О., Ільчук К.І., Сергієнко Г.О.), для студентів ФІОТ (Єршова В.К.) і ТФ (Брацун О.І.), для слухачів ПК з англійської мови (Адаменко О.В., Дорошенко С.В.), української літератури (ст. викл. Полежасєва Н.А.), історії України (Бондарчук О.А.).

Кількість студентів, які виконували роботу.

На цьому етапі НДР найактивнішу участь у розробці запланованих завдань узяли 5 студентів ГФ під науковим керівництвом доцента Г.С. Онуфрієнко:

дві п'ятикурсниці спеціальності «Переклад» (Кузнецова М.О., Черневич А.О. – ГФ-316), три двокурсниці спеціальності «Міжнародні економічні відносини» (Євнанідзе Ш.Р. – ГФ-219, Литвин К. – ГФ-239, Тодеренчук А.С. – ГФ-219).

Їх доповіді на міжнародній конференції (м. Луганськ) відзначено сертифікатами.

11. Перелік основних наукових публікацій за темою другого етапу НДР.

11.1 Онуфрієнко Г.С. Українська термінологія в лінгводидактичному вимірі/ Г.С. Онуфрієнко// Теорія і практика викладання української мови. – Львів: ЛНУ, 2010. – Випуск 5. – С.167-175 (формат А-4).

11.2 Онуфрієнко Г.С. Концептуальна модель професіоналізованого навчального посібника з української мови для студентів /курсантів юридичних спеціальностей/ Г.С. Онуфрієнко//Українська мова в юриспруденції: КНУ, 2010. – С.80-82 (формат А-5)

11.3 Онуфрієнко Г.С. Сучасний науковий текст у лінгводидактичному вимірі / Г.С. Онуфрієнко// Тиждень науки – 2011: зб. тез доповідей. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2011. – 3с. (формат А-5)

11.4 Онуфрієнко Г.С. Термін комунікація в поняттєвому вимірі й лінгвістичному контексті/ Г.С. Онуфрієнко, А.О. Черневич// Проблеми української термінології:

Вісник національного університету «Львівська політехніка». – Львів: ЛНУ, 2010. – №675. – С.154-160 (формат А-4).

11.5 *Полежаєва Н.А. Застарілі назви одягу у творах української літератури першої половини XIX століття (лексико-історичний коментар)/ Н.А. Полежаєва, Г.Я. Томиліна// Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. – 2010. –№2. – С. 320-326.*

12. Основні висновки.

Завдання другого етапу НДР 08419 виконано на якісному теоретичному та практичному рівнях, більшість позицій плану (наукові публікації, доповіді на міжнародних та всеукраїнських конференціях, керівництво науковою роботою студентів, прикладний аспект) перевиконано персонально керівником НДР – доц. Онуфрієнко Г.С. Матеріали і результати наукової роботи цього етапу є практично значущими та перспективними. Їх апробовано і впроваджено у навчальний процес, зокрема при викладанні нової дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням», «Риторика», «Російської мови» для іноземних студентів, англійської й української мов, історії України та української літератури на ПК ЗТФ.

Рішення науково-технічної ради інституту безперервної освіти ЗНТУ від 21 червня 2011р. (протокол № 3) про результати виконання плану другого етапу НДР і пропозиції щодо її впровадження та продовження:

- 1) Затвердити інформаційний звіт про виконання завдань II етапу кафедральної НДР 08419 («Сучасний науковий текст у лінгводидактичному вимірі»).
- 2) Схвалити досягнуті теоретичні результати у вирішенні завдань II етапу і великий обсяг науково-дослідної роботи, виконаної персонально керівником НДР доц. Онуфрієнко Г.С., та клопотати про її преміювання.
- 3) Продовжити НДР у 2011-2012 н.р. (3-й етап НДР 08419)

Керівник НДР 08419
Завідувач кафедри ЗМП

доцент Г.С. Онуфрієнко
К.С. Бондарчук

Затверджую
Директор інституту
професійної підготовки ЗНТУ
_____доцент С.Т. Яримбаш

«24» квітня 2012р.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПЛАНУ КАФЕДРАЛЬНОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ ЗА 2011-2012 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

4. Назва кафедри. Кафедра загальної мовної підготовки.

5. Шифр, назва роботи, назва етапу. 08419 «Мова науки в лінгводидактичному та культурологічному вимірах»; третій етап – «Наукова комунікація в лінгвокультурологічному вимірі»

6. Категорія роботи. Прикладна (код 2201040).

4. Керівник роботи. Онуфрієнко Галина Сергіївна, доцент, доктор філософії у філологічних науках, доцент.

5. Виконавці: зав. кафедри ЗМП Бондарчук К.С.; кандидати філол. наук, доценти Біленко Т.Г., Катиш Т.В.; старші викладачі Брацун О.І., Єршова В.К., Ільчук К.І., Миронюк Л.В., Полежаєва Н.А., Сергієнко Г.О.; викладач Дорошенко С.В.; долучені студенти Євнанідзе Ш.Р. (ГФ-219), Литвин К.В. (ГФ-239), Моїсеєнко Я.Р. (ГФ-219), Тодеренчук А.С. (ГФ-219) (14).

7. Основні наукові результати

6.1. Проаналізовано і структуровано риторичний компонент наукової комунікації у теоретичному та прикладному аспектах, *обґрунтовано* актуальність риторичної освіти у сучасних вишах (*керівник НДР – доц. Онуфрієнко Г.С.*).

6.2. Виявлено й описано чотири основні рівні організації наукового тексту як основної одиниці комунікації: мовно-структурний, мовно-когнітивний, комунікативно-риторичний, комунікативно-прагматичний (*керівник НДР – доц. Онуфрієнко Г.С.*).

6.3 Визначено лінгводидактичний потенціал перекладних словників юридичної термінологіки в рамках нової (професіоналізованої) концепції мовної освіти у ВНЗ України (*керівник НДР – доц. Онуфрієнко Г.С.*).

6.4 Обґрунтовано актуальність і лінгводидактичну ефективність алгоритмічних приписів у процесі навчання української мови для наукової комунікації (*керівник НДР – доц. Онуфрієнко Г.С.*).

6.5 Розроблено теоретичну модель рольових ігор у навчальній комунікації та їх взірці для студентів гуманітарних спеціальностей (*керівник роботи – доц. Онуфрієнко Г.С.*).

6.6 Виявлено в порівняльному аспекті синтагматичний потенціал терміна комунікація в українській та англійських мовах і функціональне навантаження термінологічної лексики в дипломатичній комунікації (*керівник НДР – доц. Онуфрієнко Г.С., студенти Євнанідзе Ш.Р. (ГФ-219), Литвин К.В. (ГФ-239), Моїсеєнко Я.Р. (ГФ-219), Тодеренчук А.С. (ГФ-219).*

6.7 Визначено й проаналізовано на прикладі радіотехнічної галузі основні структурні типи термінів у науковій комунікації (*доц. Катиш Т.В.*), описано чинники синонімії у комп'ютерній термінології (*ст. викл. Єршова В.К.*).

6.8 Окреслено комунікативні табу в науковому дискурсі (*викл. Дорошенко С.В.*), описано праці з лінгвокультурології в історичному контексті (*доц. Біленко Т.Г.*), проаналізовано структурно-лінгвістичні засади українських фразеологізмів та крилаті вислови в системі сучасної української літературної мови (*ст. викл. Брацун О.І.*)

6.9 Класифіковано фразеологічні одиниці за національно-культурною конотацією та розроблено типи практичних завдань для вивчення української фразеології з метою

формування та вдосконалення лінгвокультурологічної компетентності у ВНЗ (ст. викл. *Полежаєва Н.А.*)

6.10 Узагальнено дані про походження окремих топонімів Запорізького регіону (назви міст, селищ, річок) на тлі етнокультурних процесів (зав. кафедри *Бондарчук К.С.*).

6.11 Окреслено екстралінгвістичні особливості наукової комунікації в процесі навчання іноземних студентів мови їх фаху (ст. викл. *Льчук К.І.*) та з урахуванням їх творчого потенціалу (ст. викл. *Сергієнко Г.О.*).

Досягнуті теоретичні результати з лінгвокультурологічного дослідження наукової комунікації оприлюднено в доповідях, зокрема:

- на міжнародній науковій конференції («Сучасні наукові парадигми мови, літератури, юридичної лінгвістики та документознавства» (квітень 2012, Луганськ)
- на 3 всеукраїнських наукових конференціях: «Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи» (листопад 2011, Київ, КНУВС), «Різдвяні наукові читання: Vita in lingua» (грудень 2011, Запоріжжя, ЗНУ), «Наукова спадщина професора Олійника Івана Степановича в сучасному контексті» (березень 2012, Запоріжжя, ЗНУ).

Окремі практичні аспекти проблематики III етапу НДР розглянуто на всеукраїнській науково-практичній конференції «Державна етнонаціональна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України» (Запоріжжя: ЗНТУ, жовтень 2011), міжнародній науково-практичній конференції «В.І. Даль у світовій культурі» (Луганськ: ЛНУ, 23-24 листопада 2011), «Тиждень науки-2012» (квітень 2012, ЗНТУ).

У 16 доповідях (ЗНУ-4, ЛУВС-4, ЗНТУ-8) 8 студентів-виконавців узагальнено результати дослідження наукового дискурсу на прикладі дериваційних особливостей міжнародних термінів та лексичної специфіки міжнародних перемовин; 10 тез доповідей опубліковано (ЛУВС-4, ЗНТУ-2, ЗНУ-4).

7. Практична цінність

7.1 Опубліковані матеріали (наукові статті, тези доповідей) і досягнуті наукові результати з дослідження проблематики третього етапу НДР є актуальними для риторики, теорії мовної комунікації, культури мови, лінгвокультурології на сучасному етапі їх розвитку.

7.2 У звітний період керівником НДР для спецрад українських (Дніпропетровськ, Запоріжжя, Львів) та зарубіжних (Білорусь, Гродно) університетів здійснено офіційне рецензування трьох наукових досліджень дисертантів (АКД) з проблематики третього етапу (еволюція термінологіки, мова криміналістики, лінгвокультурологічний контекст фразеологізмів) та матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції.

Зокрема, підготовлено рецензії на:

7.2.1 АКД зі спеціальності 10.02.20 – порівняльно-історичне, типологічне і зіставне мовознавство: Лапушинская Н.О. Фразеологизмы с компонентом, называющим голову и ее части, в русском, белорусском и западногерманском языках: структурный, семантический, символический аспекты. – Гродно, 2011. – 27с. (рецензія доц. *Онуфрієнко Г.С.* на 2-х с.)

7.2.2 АКД зі спеціальності 10.02.01 – українська мова: Гапонова Л.Є. Формування української криміналістичної термінології. – Запоріжжя, 2012. – 18с. (рецензія доц. *Онуфрієнко Г.С.* на 2-х с.)

7.2.3 АКД зі спеціальності 10.02.01 – українська мова: Туркевич О.В. Еволюція термінологіки методики викладання української мови як іноземної. – Львів, 2012. – 19 с. (рецензія доц. *Онуфрієнко Г.С.* на 2-х с.)

7.2.4 АКД зі спеціальності 10.02.02 – російська мова: Нашиванько О.В. Російськомовна термінологія медичної косметології в системному та функціональному аспектах. – Дніпропетровськ, 2012. – 18с. (рецензія доц. Онуфрієнко Г.С. на 2-х с.)

7.3 За матеріалами виконаного дослідження підготовлено (доц. Онуфрієнко Г.С.) практичні рекомендації з комунікації в менеджменті для «Бізнес-школи» (ЗНТУ).

7.4 До Дня української писемності та мови керівником НДР організовано (за проблематикою її третього етапу) VIII Міжвузівську наукову студентську конференцію «Актуальні проблеми українського мовознавства в контексті міжкультурної комунікації» (листопад 2011), у якій узяли участь студенти, магістранти, аспіранти ЗНТУ, ЗНУ, ЗЮІ ДДУ та інших вишів України (Луганськ, Кривий Ріг тощо).

7.5 За проблематикою НДР здійснено (доц. Г.С. Онуфрієнко) керівництво пленарним засіданням і трьома секціями на різних конференціях:

- Секція 3. Використання лінгвістичних знань у юридичній практиці (Київський національний університет внутрішніх справ, листопад 2011)
- Пленарне засідання і секція №1 «Терміни як об'єкт українського, порівняльного і загального термінознавства» (ЗНТУ, листопад 2011)
- Секція «Загальне мовознавство» (ЗНТУ, квітень 2012).
- Секція «Мовна комунікація» (ЗНТУ, квітень 2012)

7.6 На науковому семінарі кафедри «Наукова комунікація в лінгвокультурологічному вимірі» за проблематикою третього етапу НДР було виголошено й обговорено 10 доповідей (зав. кафедри Бондарчук К.С., доценти Онуфрієнко Г.С., Біленко Т.Г., Катиш Т.В.; старші викладачі Брацун О.І, Єршова В.К., Ільчук К.І, Полежаєва Н.А., Сергієнко Г.О., викладач Дорошенко С.В).

8. Цінність результатів для навчального процесу

Результати третього етапу НДР 08419 мають вагомим практичне значення для ефективного викладання таких нових університетських дисциплін, як «Українська мова за професійним спрямуванням» (2-5 семестри, всі факультети), «Риторика» (1-2 семестри, ФЕУ; аспіранти), «Науковий стиль сучасної української мови» (аспіранти, II рік навчання), а також при навчанні іноземних студентів російської мови та слухачів ПК ЗТФ української й англійської мов.

Матеріали цього етапу НДР активно задіяно студентами II-III курсів у науковій (при підготовці доповідей, тез доповідей) та самостійній домашній роботі з навчальних дисциплін «УМПС», «Риторика».

Для ефективності лінгвокультурологічного та термінологічного тренінгу на практичних заняттях з УМПС та РІМ виконавцями НДР підготовлено 8 збірників навчальних текстів фахової тематики з лінгводидактичними завданнями до них: для студентів РП (доц. Катиш Т.В.), ТФ (ст. викл. Брацун О.І.), МФ (ст. викл. Миронюк Л.В., ФІОТ (ст. викл. Єршова В.К.), а також для іноземних студентів (ст. викладачі Ільчук К.І., Сергієнко Г.О.), для слухачів ПК з англійської мови (викл. Дорошенко С.В.) та української літератури (ст. викл. Полежаєва Н.А.).

Для студентів ГФ і ФЕУ до практичних занять з УМПС та риторики керівником НДР розроблено моделі 10 рольових ігор лінгвокультурологічної тематики.

8.1 Кількість студентів, які виконували НДР.

Найактивнішу участь на цьому етапі НДР узяли 4 студентки третього курсу гуманітарного факультету (спеціальність «Міжнародні економічні відносини») під керівництвом доц. Онуфрієнко Г.С.: Євнанідзе Ш. Р. (гр. ГФ-219), Литвин К. В. (гр. ГФ-239), Моїсеєнко Я.Р. (гр. ГФ-219), Тодеренчук А. С. (гр. ГФ-219).

Їх доповіді відзначено як актуальні та практично значущі керівниками секцій на «Різдвяних наукових читаннях: Vita in lingua» (ЗНУ, грудень 2011); на «Тижні науки –

2012» (ЗНТУ), на III Міжнародній науковій конференції (Луганськ, квітень 2012); 10 тез доповідей опубліковано.

11. Перелік основних публікацій за темою III етапу НДР, у тому числі у фахових* (філологія) виданнях:

11.1 **Онуфрієнко Г.С.* Мовна комунікація в контексті сучасної риторичної парадигми/ Г.С. Онуфрієнко// Вісник ЗНУ. Філологічні науки. – 2011. – Випуск 1. – Том 2. – С.181-188. (формат А-4).

11.2 **Онуфрієнко Г.С.* Алгоритмізація пізнавальної діяльності студентів як ефективна технологія навчання української мови /Г.С. Онуфрієнко// Теорія і практика викладання української мови: Зб. наук. праць. – Львів: ЛНУ, 2011. – Випуск 6.– С.244-251 (формат А-4).

11.3 *Онуфрієнко Г.С.* Лінгводидактичний потенціал перекладних словників юридичної термінологіки/ Г.С. Онуфрієнко// Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи: Тези доповідей. – К., 2011. – С.81-83 (формат А-4).

11.4 *Онуфрієнко Г.С.* Риторичний контекст мовної комунікації / Г.С. Онуфрієнко// Тижень науки – 2012: Зб. тез доповідей. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2012. – 4с. (формат А-5).

11.5 **Полежаєва Н.А.* Використання перекладного словника І.С. Олійника та М.М. Сидоренка при вивченні української фразеології у технічному ВНЗ/ Н.А. Полежаєва, Г.Я. Томиліна// Вісник ЗНУ. Філологічні науки. – 2012. –№1. – С. 443-447 (формат А-4).

11.6. Бондарчук К.С. Відображення етнонаціональних та політичних процесів у топонімах Запорізького регіону./ К.С. Бондарчук // Музейний Вісник. – Запоріжжя, 2011. – №11/2. – С.68-72. (формат А-4).

11.7 **Брацун О.І.* Поняття «Крилатий вислів» та його метамовна інтерпретація./ О.І. Брацун //Вісник ЗНУ. Філологічні науки. – 2012. – Випуск №1 . – С.87-91. (формат А-4).

12. Основні висновки

Заплановані завдання третього етапу НДР 08419 виконано на якісному теоретичному та практичному рівнях. Більшість позицій плану (наукові публікації у фахових виданнях, доповіді на всеукраїнських та міжнародних конференціях, керівництво науковою роботою студентів, організація міжвузівської науково-практичної конференції, фахове рецензування тощо) виконано персонально керівником НДР – доцентом Онуфрієнко Г.С. Напрацьовані матеріали і результати наукової роботи цього етапу є практично значущими й перспективними, їх апробовано і впроваджено у навчальний процес ЗНТУ та інших вишів (Львів, Київ, Луганськ, Кривий Ріг, Херсон тощо), зокрема при викладанні нововведеної міністерством для всіх спеціальностей дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» та «Риторика», а також «Російської мови» для іноземних студентів, англійської мови та української літератури на ПК ЗТФ.

Основні результати виконання НДР 08419 (2009-2012 рр.):

Підготовлено й опубліковано, у тому числі понад план:

- 1) навчальний посібник «Науковий стиль української мови», якому надано Гриф МОН України (керівник НДР, доцент Онуфрієнко Г.С.);
- 2) збірник диктантів з української мови. 5-11 класи. (зав. кафедри Бондарчук К.С.);
- 3) 16 наукових статей, у тому числі у фахових виданнях 11 (7 – керівник НДР, доцент Онуфрієнко Г.С., 2 – ст. викл. Полежаєва Н.А., 1 – ст. викл. Брацун О.І., 1 – зав. кафедри Бондарчук К.С.);
- 4) 35 тез доповідей на наукових конференціях;
- 5) 2 навчальні перекладні (українсько-англійський та англо-український) термінологічні словники для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини» (керівник НДР, доцент Онуфрієнко Г.С.);

- 6) 2 термінологічні тлумачні словники: для студентів ГФ та ФЕУ з теорії мовної комунікації (керівник НДР, доцент Онуфрієнко Г.С.) та фінансовий для студентів ФЕУ (зав. кафедри Бондарчук К.С.);
- 7) 7 коротких перекладних (російсько-українських) термінологічних словників для студентів ФЕУ (зав. кафедри Бондарчук К.С.), РП (доцент Катиш Т.В.), ТФ (ст. викл. Брацун О.І.), ФІОТ (ст. викл. Єршова В.К.), МФ (ст. викл. Миронюк Л.В.), для слухачів ПК з української літератури (ст. викл. Полежаєва Н.А.) та англійської мови (викл. Адаменко О.В., Дорошенко С.В.);
- 8) 8 збірників навчальних текстів фахової тематики з комплексними завданнями та рольовими іграми (для студентів РПФ, ТФ, МФ, ФІОТ, для слухачів ПК з української літератури та англійської мови, для іноземних студентів із російської мови);
Також за проблематикою НДР:
- 9) зрецензовано 2 збірники тез наукових доповідей міжнародних конференцій, 8 АКД, 10 термінологічних словників, 10 статей (керівник НДР, доцент Онуфрієнко Г.С.);
- 10) оприлюднено доповіді на 7 міжнародних (керівник НДР, доцент Онуфрієнко Г.С.), 10 всеукраїнських (керівник НДР, доцент Онуфрієнко Г.С., ст. викладачі Полежаєва Н.А., Сергієнко Г.О., зав. кафедри Бондарчук К.С.), 3 університетських конференціях та шести наукових семінарах кафедри;
- 11) здобуто перемогу в номінації «Українознавство» (філологічний напрямок) на обласному конкурсі обдарованої молоді (листопад 2010) студенткою гр. ГФ-316 Кузнецової М.О. (науковий керівник – доцент Онуфрієнко Г.С.) за наукове дослідження в рамках II етапу НДР «Український переклад як феноменальний продукт мовної комунікації»;
- 12) організовано (керівник НДР, доцент Онуфрієнко Г.С.) і проведено 3 міжвузівські наукові студентські конференції (2009, 2010, 2011рр.) до Дня української писемності та мови.

Рішення науково-технічної ради інституту професійної підготовки ЗНТУ від 24 квітня 2012р. (протокол № 3) про результати виконання плану третього етапу та в цілому НДР 08419 і пропозиції щодо її впровадження:

- 1) Затвердити інформаційний звіт про виконання завдань III етапу (Наукова комунікація в лінгвокультурологічному вимірі) та всієї НДР 08419 «Мова науки в лінгводидактичному та культурологічному вимірах» (кафедра загальної мовної підготовки).
- 2) Схвалити здобуті колективом результати у вирішенні завдань III етапу та НДР 08419 у цілому (2009-2012).
- 3) Ураховуючи вагомі персональні досягнення керівника НДР доцента Онуфрієнко Г.С. та перевиконання нею багатьох планових позицій (статті, словники, доповіді), клопотати про її заохочення.
- 4) Затвердити тематику й проблематику нової НДР кафедри ЗМП «Системно-структурна організація лексичного ярусу мови спеціальності» (2012-2015 роки).

Керівник НДР 08419
Завідувач кафедри ЗМП

доцент Г.С. Онуфрієнко
К.С. Бондарчук